

DEKLARACIJA UČITELJEV

**USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA SAMOSTOJNO ODLOČANJE
ODRASLIH, KI SE OPISMENJUJEJO**

EUR-ALPHA 2009-2012***Pismenost so skupaj definirali partnerji Evropskega omrežja za pismenost in matematično pismenost odraslih (Eur-Alpha):***

Osnovno znanje in ključne kompetence, ki so potrebne, da so odrasli, ki nimajo zadostne formalne izobrazbe in ne obvladajo veščin branja ali pisanja in razumevanja preprostega besedila, povezanega z njihovim vsakodnevnim življenjem v kateremkoli jeziku, aktivno udeleženi v družbi.

Predgovor: Vloga in udeležba Znanstvenega odbora za usposabljanje mentorjev v Evropskem omrežju za pismenost in matematično pismenost odraslih

Partnerji, ki so vključeni v projekt, so se strinjali, da bodo delali skupaj za izboljšanje usposabljanja učiteljev za opismenjevanje po vsej Evropi.

Da bi to dosegli, je ta projekt vključeval tri faze: izmenjava, analiziranje in širjenje dobre prakse na področju usposabljanja učiteljev. Cilj je bil razviti usposabljanje, ki učiteljem omogoča podpirati učence v njihovih prizadevanjih, da postanejo samozadostni in aktivno vključeni v družbo.

Znanstveni odbor za usposabljanje učiteljev je skupaj sestavil to listino, ki so jo vsi partnerji potrdili soglasno.

Naše metode in pristopi so zasnovani na reflektivnem pristopu k poučevanju in učenju ter konstruktivističnem razumevanju.

Glede na načela, ki jih zagovarja Evropsko omrežje za pismenost in matematično pismenost odraslih, so bili cilji odbora:

- Preučevati pristope k usposabljanju mentorjev za opismenjevanje,
- delo z uporabo primerov in situacij iz resničnega življenja,
- razviti metode za:
  - zbiranje primerov orodij in pristopov, ki jih uporabljajo člani omrežja,
  - definiranje tega, kar predstavlja dobro prakso (namen tega dokumenta),
  - snovanje in predstavitev prakse na razumljiv način,
  - omogočiti širjenje praks po vsej Evropi.

PROMOVIRANJE SAMOSTOJNEGA ODLOČANJA IN OSVEŠČANJE

V tem dokumentu člani Znanstvenega odbora predlagajo kriterije, ki lahko pomagajo definirati dobro prakso.

VLOGA UČITELJA: ZAGOTOVITI USTREZNE UČNE PRILOŽNOSTI

Učitelj

- Dela v danem socialno-kulturnem in ekonomskem kontekstu (ki se od države do države spreminja, kar je treba upoštevati).
- Prenašati mora znanje in sooblikovati ključne veščine (osnovno znanje ustnega in pisnega komuniciranja, matematike in logike, poučevanje o tem, kako se učiti, nove informacijske in komunikacijske tehnologije), vendar tudi nekatera splošna znanja o okolju, kar učencu omogoči, da se vključi v družbeno in delovno življenje.
- V čim večji meri načrtuje svoje delo v sodelovanju z učencem. Omogočati mora učenje, ki je kontekstualizirano, relevantno, reflektivno in analitično.

MNOGOSTRANOST:

Najbolje je, če učitelj deluje kot del tima. Učitelj je obenem oblikovalec, pospeševalec, posrednik, inštruktor, ocenjevalec in organizator. Učitelj mora biti sposoben delati kritično in reflektivno. Njegova vloga ni samo, da podpira učenje, temveč tudi to, da izreče dobrodošlico, podpira in spremlja napredek. Učitelj mora poznati in razumeti skupnost, v kateri dela, in izrabiti dinamiko lokalnih omrežij ter partnerstva.

Njegovo strokovno znanje je zasnovano na veščinah in znanju, ki naj se prenese, na tehnikah prenosa, na veščinah, ki so povezane z družbeno in poklicno vključenostjo, na razumevanju njegove publike (analiza potreb, umeščanje, sooblikovanje programov, medkulturno delo, upravljanje/uporaba razlike).

OBLIKOVANJE UČNEGA PROGRAMA OD UČITELJA ZAHTEVA:

- da promovira opolnomočenje/samostojno odločanje/aktivno udeleženoost,
- da je pozoren na učence, njihov napredek, njihove učne smotre, pričakovanja in izkušnje, ki jih vnesejo v usposabljanje in v skupino,
- da promovira enakopravnost, raznolikost in integracijo med učenci z izmenjavo obstoječih veščin, znanja in razumevanja vsakega posameznika,
- da premisli in oceni svoje lastne prakse v trenutnem poklicnem razvoju,
- da sodeluje z drugimi ljudmi, skupinami in/ali organizacijami ter tako odpre usposabljanje za širšo skupnost in spodbudi izmenjave,
- da se odziva na pričakovanja in potrebe učencev,
- da se zaveda institucionalnih in poklicnih zahtev, ki spremljajo učenje,
- da upošteva življenjske izkušnje učencev,
- da pri delu z odraslimi uporabi poučevalne metode, sloge in tehnike ki ustrezajo kontekstu,
- da podpira odrasle učence, tako da postanejo odgovorni za svoje lastno učenje in postanejo vseživljenjski učenci ter neodvisni državljani,
- da je sposoben gledati na razlike in raznolikost kot na prednost v skupinah.

PRI DELU Z ODRASLIMI MORA UČITELJ:

- raziskati vlogo pismenosti v življenju učencev, njihove obstoječe veščine, naravo in možne vzroke njihovih težav, njihove potrebe, pričakovanja in motivacije za udeležbo v usposabljanju,
- z učenci določiti njihove učne cilje, upoštevaje njihova lastna pričakovanja in potrebe,
- spodbujati kritično refleksiven in participativen pristop k učenju in pridobivanju znanja,
- podpirati odrasle pri učinkovitem komuniciranju in aktivnem udeleževanju v vsakodnevnem življenju.

DRŽA IN VEDENJE:

Učitelj

- je vedno obziren do drugih, pokaže razumevanje in empatijo, pozorno posluša, je odprt do drugih kultur in načinov razmišljanja,
- je človeški, iskalec, ustvarjalni raziskovalec, ki drugim omogoča pridobivanje znanja,
- dela z učenci, ki imajo različna mnenja ter posreduje med njimi, da se uskladijo razlike,
- ustvarja pomen, sposoben je ustvariti inovativne pedagoške nize, ki vzpostavljajo povezave med učenci,
- obvlada skupinsko dinamiko,
- postavlja pod vprašaj stereotipe,
- se distancira od lastnih vrednot in prepričanj,
- se informira in razvija kritično analizo o trenutnih dogodkih in raziskuje področje pismenosti,
- mora biti prilagodljiv, ustvarjalen in odprt za nove zamisli,
- mora stalno razvijati sposobnost kritičnega premisleka o svoji praksi,
- mora sodelovati v izmenjavi med usposobljevalci,
- mora biti predan vseživljenjskemu učenju in se ga udeleževati,
- mora ustvariti, vzpostaviti in razvijati projekte z različnimi deležniki na političnih, družbenih, kulturnih in izobraževalnih področjih.

Doseganje samostojnega odločanja in osveščenosti učencev zahteva razvoj opismenjevalnih praks, ki spodbujajo kritično analizo družbe; razvoj državljanskih pobud in uveljavljanje družbenih, kulturnih, ekonomskih ter političnih pravic.

KLJUČNI KORAKI

DOBRODOŠLICA

- Razgovor za dobrodošlico opravite na začetku učenja, to učence spodbudi, da premislijo o svojem položaju, potrebah in načrtih.
- Učencem omogočite, da izbirajo med razpoložljivimi učnimi možnostmi glede na njihove lastne potrebe.
- Spodbujajte učence, da postanejo odgovorni za lastno učenje in v njem aktivno sodelujejo.
- Spodbujajte učence, da artikulirajo svoje potrebe, želje in aspiracije.
- Pojasnite, kako organizacija deluje, in razložite mesto ter vlogo vsakega posameznika.
- Z učenci oblikujte njihove lastne metode vrednotenja.
- Organizirajte učne ure skupaj z učenci.
- Ustrezno uporabljajte nove komunikacijske in informacijske tehnologije ter spodbujajte premišljevanje o njihovi uporabnosti in praktični uporabi.
- Učenje naj bo zasnovano na situacijah v resničnem življenju.

VLOGA

- Pomagati učencem, da formalizirajo svoje družbene, kulturne, poklicne, družinske in učne načrte,
- vzpostaviti stalne referenčne točke (življenjska zgodovina, osebna strategija itd.),
- sooblikovati učni načrt, učenci naj bodo vključeni v oblikovanje svojih učnih projektov,
- oblikovati izobraževalno vsebino učnih ur, situacije in individualne učne načrte.

OBLIKOVANJE IN POSPEŠEVANJE UČENJA

Učitelj mora vedno postaviti naslednje vprašanje o dejavnosti: zakaj in za koga?

- Učitelj mora razmisliti o posameznikih v njihovem okolju na holističen način, omogočiti jim mora, da so udeleženi v oblikovanju svojega učenja in projekta, ter osmisliti njihovo učenje, pri tem pa nenehno spodbujati kolektivno delo in soustvarjanje znanja.

- Razlik v skupini (potrebe, profili, tempo) se ne sme zatirati, naj postanejo prednost.
- Učenje je treba razvijati na kritično refleksiven in sistematičen način.
- O formalnih praksah za premišljevanje o učenju se mora strinjati vsa skupina in se jih izvaja skupaj.
- Udejanjite sisteme in prakse, ki omogočajo konsistentne odzive na različne zadeve in probleme.
- Razvijajte sposobnost improviziranja in uspešnega odzivanja na nepričakovano.
- Hitro se prilagodite raznolikim situacijam in obvladajte nujne primere.
- Znanje in teorijo uporabite v praksi na ustrezen način in v primernem trenutku.
- Omogočite inovativne in ustvarjalne posege v učnem okolju.

OCENJEVANJE

Ocenjevanje mora podpirati učenje.

Učitelj po potrebi prilagodi orodja in pristope glede na učne smotre ter potrebe.

SPREMLJANJE

Podpiranje učencev v njihovih življenjih izven "učilnice" je sestavni del učenja.

Refleksivnost učitelja in učenca mora biti stalna, dosega se z:

- vzpostavljanjem stikov med učenci in omrežji,
- delom na motivaciji in ponovnem vključevanju,
- vzdrževanjem evidenc učenja in napredka,
- ocenjevanjem doseganja učnih smotrov,
- komuniciranjem s partnerji,
- podpiranjem posameznikov pri korakih v smeri njihovih ciljev.

Zaključek

Učitelj zagotavlja učinkovito skupinsko delo skupin s tem:

da vzpostavlja participativne in reflektivne prakse,

da vzpostavlja ozračje zaupanja in spoštovanja v skupini, kar omogoča večjo samozavest in izražanje vseh udeležencev,

da sodeluje z učenci,

da sooblikuje skupna pravila v skupini, ki so demokratična in spoštujejo druge.

Če hočemo, da so ti koraki veljavni, jih je treba pojasniti učencem in jih morajo slednji sprejeti.

Državljanstvo

Reflektivna analiza

Samostojno odločanje

Opolnomočenje

Kritično razmišljanje

Ustvarjalnost

ZNANSTVENI ODBOR ZA USPOSABLJANJE UČITELJEV

To deklaracijo so napisali nekateri člani Odbora za usposabljanje učiteljev s prispevki in podporo drugih kolegov. Deklaracija je črpala iz več dokumentov, ki so navedeni spodaj.

VIRI

- ANICI – FPP – Extrait des travaux du groupe national “Professionnalisation”, z sous la direction de V. leclercq sept. 2005
- “Etre formateur en alphabétisation pour lire et Ecrire, c’est...” (groupe de travail conseillers et coordonnateurs pédagogiques juin 2004), document interne à l’association lire et Ecrire-Communauté française a.s.b.l.
- Analyse des fonctions des formateurs AEFTI Essai de définition du métier de formateur AEFTI 2001-2002 Hors Série de la revue Savoirs et formation, octobre 2002
- Projet de référentiel de compétences du formateur intervenant en formation de base. groupe de travail coordonné par Elisabeth dUVEAU, ECRImEd
- Scottish Executive (2007)
Benchmark Statements for the Teaching Qualification: Adult literacies
<http://www.scotland.gov.uk/Topics/Education/life-long-learning/17551/benchmarks>
- Lifelong Learning UK (2007)
- New overarching Professional Standards for Teachers, Tutors and Trainers in the Lifelong Learning Sector: Application of the Professional Standards for Teachers of English (literacy and ESol)

www.eur-alpha.eu

S podpora programa Evropske unije Grundtvig

Ta projekt se financira s podporo Evropske komisije. Ta publikacija odseva samo poglede avtorja in komisija ni odgovorna za katerokoli uporabo informacij v tej publikaciji.

Odgovorna urednika: J.M. Schreuer in E. Buysens, 12 Rue Charles VI B-1210 Belgija